تازه‌های اقتصاد

سه‌شنبه ۲ تیر ۱۴۰۵ شماره ۶۳

تغییر مسیر اقتصاد ایران پس از دو دهه

(صفحه ۲)

کنترل تورم پیش‌شرط بازسازی و توسعه کشور

(صفحه ٤)

چرا چشم مخالفان توافق به جای تهران به واشنگتن است؟

جنگ با آمریکا و رژیم صهیونیستی با وجود خساراتی که بر جای گذاشت، دستاوردهای بزرگی هم برای کشورمان داشت. همان‌گونه که نیروهای مسلح توانستند از تمامیت ارضی کشور دفاع کنند، تیم مذاکره‌کننده نیز در ماه‌های اخیر تلاش کرده دستاوردهای میدانی را به امتیازات اقتصادی تبدیل کند؛ امتیازاتی که اگر به‌طور کامل اجرایی شوند، می‌توانند بخشی از فشارهای سال‌های تحریم را کاهش دهند و قدرت مانور اقتصاد ایران را افزایش دهند.

آزادسازی بخشی از دارایی‌های بلوکه‌شده، صدور مجوزهای لازم برای دسترسی بانک مرکزی به منابع ارزی، آغاز روند تسهیل فروش نفت و تشکیل کارگروه‌های فنی برای اجرای توافق، از مهم‌ترین نتایجی است که در روزهای اخیر از سوی مسئولان ایرانی و حتی طرف آمریکایی اعلام شده است. همچنین وزارت خزانه‌داری آمریکا با صدور مجوزی موقت، تولید، حمل و فروش نفت و فرآورده‌های نفتی ایران را تا ۲۱ اوت مجاز اعلام کرده که از مهم‌ترین نشانه‌های آغاز اجرای تفاهم محسوب می‌شود.

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای مذاکرات، آغاز فرآیند آزادسازی منابع ارزی ایران است. بر اساس اعلام بانک مرکزی و مسئولان اقتصادی، این منابع متعلق به بانک مرکزی است و بازگشت آنها به معنای افزایش پشتوانه ارزی کشور، تقویت توان مدیریت بازار ارز، تسهیل تأمین کالاهای اساسی، گشایش مبادلات خارجی و افزایش قدرت مداخله بانک مرکزی در بازار ارز خواهد بود.

یادداشت روز

ریشه اصلی افزایش قیمت‌ها در اقتصاد ایران کجاست؟

علی رهبر
رئیس هیات مدیره موسسه بازارپول وارز

با فروکش کردن تنش‌های نظامی اخیر و ورود اقتصاد ایران به مرحله‌ای که می‌توان آن را «اقتصاد پساجنگ» نامید، یکی از مهم‌ترین پرسش‌های سیاستی دوباره در مرکز توجه قرار گرفته است: ریشه اصلی تورم در ایران چیست؟ آیا افزایش نرخ ارز موتور اصلی جهش قیمت‌هاست یا آنچه در نهایت تورم را شکل می‌دهد رشد نقدینگی و عوامل پولی است؟ پاسخ به این پرسش برای طراحی سیاست‌های اقتصادی در دوره بازسازی و ثبات‌بخشی اهمیت تعیین‌کننده‌ای دارد.

تورم مزمن یکی از ویژگی‌های دیرپای اقتصاد ایران است، اما در دوره‌های بحران یا تنش‌های سیاسی و نظامی، این تورم معمولاً با شوک‌های شدیدتری همراه می‌شود. تجربه ماه‌های اخیر نیز نشان داد که با افزایش نااطمینانی‌های سیاسی و فشار بر بازار ارز، انتظارات تورمی به سرعت تشدید شد و قیمت بسیاری از کالاها و دارایی‌ها با سرعت بیشتری افزایش یافت. در چنین شرایطی دوباره این پرسش مطرح می‌شود که آیا منشأ اصلی تورم در اقتصاد ایران «ارز» است یا «پول».

در نگاه نخست، رابطه میان نرخ ارز و تورم در اقتصاد ایران بسیار پررنگ به نظر می‌رسد. هر جهش ارزی در سال‌های گذشته تقریباً بلافاصله به افزایش سطح عمومی قیمت‌ها منجر شده است. دلیل این موضوع تا حد زیادی به ساختار اقتصاد ایران بازمی‌گردد.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

تمدید خودکار قراردادهای اجاره با سقف ۲۵ درصد به تصویب سران قوا رسید

جست‌وجوهای گوگل برای بیت‌کوین از تب‌وتاب افتاد

قطع خدمات تلفن مشترکان بدهکار، تا رفع اختلال در شبکه بانکی متوقف شد

بانک مرکزی رشد اقتصادی سال ۱۴۰۴ را منفی هفت دهم درصد اعلام کرد

مشاور رئیس جمهور در امور همکاری‌های اقتصادی مطرح کرد

تغییر مسیر اقتصاد ایران پس از ۲ دهه

معصومه آقاپورعلیشاهی مشاور رئیس جمهور در امور همکاری‌های اقتصادی اظهار کرد: اعتماد و تفاهم شکل‌گرفته میان رهبر انقلاب و رئیس‌جمهور، نشان‌دهنده عزم جدی برای روشن شدن موتور اقتصاد ملی و حرکت به سمت هم‌افزایی و جهش اقتصادی است که باید از این اتفاق قدردانی کرد.

وی ادامه داد: این تفاهم‌نامه در واقع پیش‌زمینه‌ای برای حرکت به سمت یک توافق پایدار است و انتظار می‌رود رئیس‌جمهوری آمریکا و ایران که این موضوع را امضا کرده‌اند، مسیر دستیابی به توافقی پایدار را دنبال کنند. همان‌طور که رئیس‌جمهور ایران نیز تاکید کرده است، در صورت رعایت نشدن خطوط قرمز، امکان خروج از این مسیر وجود دارد، اما با تدابیر اتخاذشده از سوی سران سه قوه و هدایت رهبر انقلاب، می‌توان امیدوار بود این روند به یک توافق پایدار منجر شود.

> **تفاهم نامه موجود، پیش زمینه سند اقتصادی است که نشان می‌دهد ایران به سمت ثبات حرکت می‌کند**

آقاپورعلیشاهی ادامه داد: در قرنی قرار داریم که رقابت میان کشورهای بزرگ وارد مرحله اقتصادی شده و این رقابت دیگر صرفا نظامی نیست؛ بلکه اقتصاد، فناوری و کنترل زیست‌بوم‌های جهانی به محور اصلی رقابت تبدیل شده است. بر همین اساس، ایران باید بتواند در کنار دیپلماسی نظامی، دیپلماسی اقتصادی را نیز تقویت کند و زمینه جذب فناوری و توسعه همکاری‌های اقتصادی را فراهم سازد.

وی با بیان اینکه تفاهم‌نامه موجود می‌تواند پیش‌زمینه توافق پایدار ایران در عرصه جهانی باشد، گفت: یکی از ویژگی‌های مهم این مسیر، ایجاد سند اقتصادی است؛ سندی که به جهان نشان می‌دهد ایران به سمت امنیت، ثبات و آینده‌ای قابل پیش‌بینی حرکت می‌کند.

مشاور رئیس جمهور افزود: هدف اصلی این رویکرد، کاهش ریسک‌های منطقه‌ای و ایجاد بستر تعاملات اقتصادی است که پیام‌هایی همچون جذب سرمایه‌گذاری، توسعه تجارت منطقه‌ای و تقویت نقش ایران در ژئوپلیتیک اقتصادی انرژی جهان را به همراه دارد.

لایه‌های پنهان نرخ بیکاری ۷.۶ درصدی

هرچند نرخ بیکاری اعلام شده از سوی مرکز آمارکاهش قابل توجهی را نشان می‌دهد، اما لایه‌هایی زیر این نرخ، پنهان هستند که از واقعیت دیگری حکایت دارد. در ظاهر تعداد بیکاران کم و کمتر شده، اما در باطن شکاف جنسیتی، بیکاری پنهان جوانان و تمرکز نامتوازن در بخش‌های اقتصادی، مشکلات ساختاری را در بازار کار رشد داده که امروز تبدیل به معضل شده است.

مرکز آمار ایران در آمارهای فصل زمستان ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که نرخ مشارکت اقتصادی در سطح عمومی به ۳۹.۷ درصد رسیده است. این عدد بدان معناست که از هر ۱۰۰ نفر در سن کار ۱۵ سال به بالا، حدود ۴۰ نفر در بازار کار فعال هستند و بخش عظیمی از سرمایه انسانی کشور عملاً از چرخه تولید و خدمات خارج است.

نگران کننده‌تر از این عدد، شکاف عمیق جنسیتی در این شاخص است. وقتی جزئیات این آمار را بررسی می‌کنیم می‌بینیم که نرخ مشارکت مردان ۶۷.۲ درصد ثبت شده، اما زنان فقط ۱۲.۲ درصد مشارکت اقتصادی داشته‌اند. خروج زنان از بازار کار هم می‌تواند به معنی فراهم نبودن زیرساخت‌های قانونی باشد مثل حمایت از زنان باردار یا مادران شاغل، هم می‌تواند به معنی گسترده شدن پدیده دلسردی باشد و هم نبود قوانین حمایتی برای زنان در محیط کسب و کار.

> **مرکز آمار ایران: از هر ۱۰۰ نفر در سن کار، ۴۰ نفر در بازار کار فعالند**

در کنار مشارکت پایین زنان، نرخ بیکاری آنها هم ۲ برابر مردان است. نرخ بیکاری زنان ۱۵ درصد برآورد شده در حالی که نرخ بیکاری مردان ۶.۲ درصد بوده است. یعنی نرخ بیکاری زنان بیشتر از ۲ برابر مردان بوده است. این نرخ نشان می‌دهد که زنان نسبت به مردان بسیار سخت‌تر کار پیدا می‌کنند.

مشکلات ساختاری که پیشتر از آن با عنوان معضل یاد کردیم در بخش دیگر جزئیات آمارهای بیکاری هم نمود پیدا می‌کند. در حوزه اشتغال جوانان. آمارها می‌گوید نرخ بیکاری جوانان ۲۱.۲ درصد است. این یعنی یعنی بیش از یک پنجم جوانانی که به دنبال کار هستند، موفق به پیدا کردن شغل نمی‌شوند. این بحران در بعضی از استان‌ها به مراتب عمیق‌تر است. مثلا در استان‌هایی مانند کرمان با نرخ‌های ۴۸.۳ درصد و کرمانشاه ۳۹.۵ درصد، بیکاری جوانان به مرزهای هشداردهنده‌ای رسیده است.

وضعیت جوانان فارغ‌التحصیل هم نامطلوب است. نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۳۸ ساله فارغ التحصیل، ۱۵.۱ درصد گزارش شده که ۲ برابر نرخ بیکاری عمومی است.

برای داشتن بازار کاری توانمند لازم است سیستم آموزشی با نیازهای واقعی صنایع و بخش خصوصی هم راستا شود. همچنین می‌توان مشوق‌های مالیاتی برای کارفرمایانی که زنان را استخدام می‌کنند، در نظر گرفت.

رازحیات BNPLها دربرابر کابوس «نرخ نکول»

«الان بخر، بعداً پرداخت کن» چگونه رونق گرفت؟

در سال‌های اخیر، عبارت «BNPL» (الان بخر، بعداً پرداخت کن) از یک سرویس فانتزی در پلتفرم‌های فروشگاهی، به یکی از ابزارهای اصلی مدیریت هزینه‌های روزمره مردم و توسعه شمول مالی در ایران تبدیل شده است. در شرایطی که دریافت تسهیلات خرد از بانک‌های سنتی همچنان درگیر بوروکراسی، ضامن و وثیقه است، پلتفرم‌های لندتک توانسته‌اند با چند کلیک، فرآیند اعطای اعتبار خرد را به ثانیه برسانند. اما پشت این روند جذاب و سریع، یک علامت سؤال بزرگ برای کارشناسان بانکداری وجود دارد؛ در اقتصاد تورمی، پلتفرم‌های BNPL چطور از پس کنترل «نرخ نکول» برمی‌آیند و سرپا می‌مانند؟ امروز پایداری این مدل‌های اعتباری دیگر صرفاً یک ادعای استارتاپی نیست، بلکه به بخشی از واقعیت شبکه پرداخت کشور بدل شده است. برای درک راز حیات این فین‌تک‌ها، باید مکانیزم‌های هوشمند کنترل ریسک، ضریب نفوذ آنها در جامعه و تعاملات حقوقی‌شان با رگولاتور را رمزگشایی کرد.

وقتی از مدل‌های BNPL در ایران صحبت می‌کنیم، نام‌های بزرگی که رفتار خرید کاربران را تغییر داده‌اند، خودنمایی می‌کنند. «اسنپ‌پی» با تکیه بر زنجیره بزرگی از خدمات روزمره، اعتبار خرد را حتی به بخش کالاهای (FMCG) تندمصرف، سوپرمارکت و خدمات پزشکی آورده است. در سوی دیگر، «دیجی‌پی» به عنوان بازوی مالی دیجی‌کالا، هسته اصلی خدمات خود را بر خرید اعتباری کالاهای عرضه‌شده در این پلتفرم خرید و فروش متمرکز کرده و «تپسی‌پی» نیز به عنوان ضلع جدید این بازار، تلاش می‌کند سهم خود را از خدمات روزمره افزایش دهد.

درکنار این پلتفرم‌های خریدگاهی، نئوبانک‌هایی مانند «بلو» نیز وارد فضای اعتباری شده‌اند؛ با این تفاوت بزرگ که مبنای اعتبارسنجی در نئوبانک‌ها، گردش حساب و دیتای رسمی بانکی خود کاربر است، نه لزوماً رفتار خرید او در یک سوپراپلیکیشن.

حکم پرونده مؤسسه نور پس از ۳ سال صادر شد

پایان یکی از بزرگ‌ترین پرونده‌های فساد مالی کشور

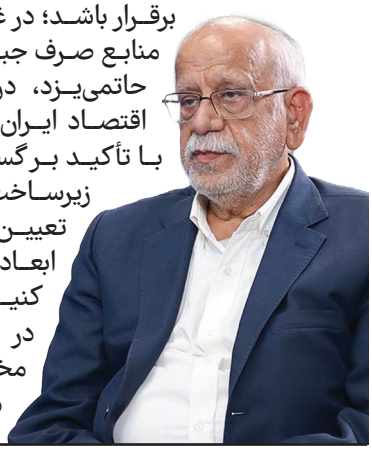
پرونده متهمان موسسه مالی و اعتباری نور از اسفند ۱۴۰۱ با برگزاری دادگاه‌های علنی وارد مرحله رسیدگی شد، اکنون با صدور حکم برای ۹ متهم اصلی، وارد فاز جدیدی شده است؛ مرحله‌ای که علاوه بر محکومیت متهمان به حبس، بازگرداندن اموال حاصل از جرم به چرخه نظام بانکی را نیز دنبال می‌کند. این پرونده با اتهاماتی از جمله تشکیل شبکه اختلاس منجر به اخلال در نظام اقتصادی، پولشویی سازمان‌یافته، عضویت در شبکه کلاهبرداری و تحصیل مال از طریق نامشروع تشکیل شد. بر اساس کیفرخواست، متهمان با ایجاد شبکه‌ای از شرکت‌های تجاری، ساختمانی و بازرگانی، استفاده از شرکت‌های صوری، حساب‌های بانکی اجاره‌ای و گردش‌های مالی پیچیده، حدود هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان از منابع مؤسسه مالی و اعتباری نور را در قالب تسهیلات و نقل و انتقالات مالی در اختیار گرفته و سپس با خرید املاک، شرکت‌ها، خودروهای لوکس، سهام و طلا، اقدام به پولشویی و پنهان‌سازی منشأ وجوه کرده بودند.

رسیدگی به این پرونده در سال ۱۴۰۱ با حضور ۹۶ متهم آغاز شد، اما با تکمیل تحقیقات شمار متهمان تحت تعقیب به ۹۷ نفر رسید. در نهایت پرونده‌ای با ۲۱۶ جلد، بیش از ۵۱ هزار صفحه مستندات و دادنامه‌ای ۱۲۲ صفحه‌ای، پس از برگزاری ۸۴ جلسه دادگاه به صدور رأی انجامید. بر اساس حکم دادگاه، دو متهم اصلی که نقش سردستگی شبکه را بر عهده داشتند، هر کدام به ۲۰ سال حبس محکوم شدند و هفت متهم دیگر نیز احکام حبس بین چهار تا پنج سال دریافت کردند. این رأی البته هنوز قطعی نیست و امکان فرجام‌خواهی در دیوان عالی کشور را دارد.

درکنار صدور این حکم، آنچه بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته، تأیید قضایی تخلفاتی است که بانک مرکزی طی سال‌های گذشته بارها نسبت به آن هشدار داده بود. بانک مرکزی همزمان با ساماندهی مؤسسه نور و انتقال آن به بانک ملی، اعلام کرده بود بخش قابل توجهی از مشکلات این مؤسسه ناشی از تخلفات گسترده در پرداخت تسهیلات، انتقال منابع و ایجاد شبکه‌ای از شرکت‌های وابسته است و رسیدگی قضایی به این تخلفات در جریان قرار دارد. اکنون با صدور رأی دادگاه و اثبات تشکیل شبکه اختلاس، پولشویی سازمان‌یافته و تحصیل نامشروع منابع، گزارش‌ها و اقدامات نظارتی بانک مرکزی پشتوانه قضایی پیدا کرده و همچنین مطابق حکم دادگاه، تمامی اموال حاصل از جرم باید به بانک مرکزی به‌عنوان متولی تصفیه مؤسسه نور و تعاونی کارسازان آینده مسترد شود؛ موضوعی که می‌تواند بخشی از خسارت‌های واردشده به نظام بانکی را جبران کند.

کنترل تورم، پیش‌شرط بازسازی و توسعه کشور

احمد حاتمی‌یزد، صاحب‌نظر اقتصادی می‌گوید: بازسازی اقتصادی در فضایی امکان‌پذیر است که ثبات نسبی در متغیرهای کلان اقتصادی برقرار باشد؛ در غیر این صورت، بخش مهمی از منابع صرف جبران آثار تورم خواهد شد.

حاتمی‌یزد، در تشریح مهم‌ترین اولویت‌های اقتصاد ایران در دوره بازسازی پس از جنگ، با تأکید بر گستردگی خسارت‌های واردشده به زیرساخت‌های کشور اظهار کرد: برای تعیین اولویت‌های بازسازی ابتدا باید ابعاد خسارت‌ها را به‌درستی شناسایی کنیم.

در جریان این جنگ، بخش‌های مختلفی از اقتصاد کشور از جمله میادین نفت و گاز، نیروگاه‌ها، صنایع مادر نظیر فولاد و پتروشیمی، واحدهای مسکونی و تجاری مردم و همچنین زیرساخت‌های عمومی همچون راه‌ها، پل‌ها، خطوط راه‌آهن و بنادر دچار آسیب شده‌اند.

وی افزود: در میان زیرساخت‌های آسیب‌دیده، تأسیسات راهبردی صادرات نفت و به‌ویژه پایانه نفتی خارک از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. اقداماتی که در سال نخست بازسازی انجام می‌شود، نقش تعیین‌کننده‌ای در ترسیم مسیر آینده اقتصاد و همچنین جلب اعتماد عمومی نسبت به توان دولت و ملت در عبور از شرایط دشوار خواهد داشت.

این کارشناس اقتصادی بخش انرژی را مهم‌ترین اولویت کشور دانست و تصریح کرد: در شرایط کنونی، بازسازی صنعت گاز باید در صدر برنامه‌های اقتصادی قرار گیرد. بخش قابل توجهی از ظرفیت تولید گاز کشور آسیب دیده و تداوم فعالیت بسیاری از بخش‌های اقتصادی به احیای این ظرفیت وابسته است.

اقتصاد، حاشیه یا متن برای فیفا؟

سهم جام جهانی از بازار تبلیغات

به گزارش نهادهای مالی برای سال ۲۰۲۶، گردش مالی تبلیغات در جهان به یک تریلیون و ۱۹۴ میلیارد دلار می‌رسد. از این میزان پولی که در دنیا حول محور تبلیغات می‌چرخد، سهم تبلیغات دیجیتال به بیش از ۷۵ درصد خواهد رسید.

این روزها، فیفا در قاره آمریکا در حال برگزاری جام جهانی ۲۰۲۶ است. اما این یک رویداد ورزشی صرف نیست. بیراه نیست اگر این رویداد را اقتصادی بدانیم تا ورزشی. طبق برآوردها، در جام جهانی ۲۰۲۶، حدود ۱۳ میلیارد دلار به گردش مالی تبلیغات مستقیم اختصاص پیدا می‌کند. اسپانسرها در کنار حق پخش، بلیت‌فروشی و خدمات ویژه هواداران، بخشی از مدل درآمدی جام جهانی را می‌سازند؛ مدلی که در آن توجه جهانی به فوتبال، به بسته‌های تبلیغاتی و تجاری فروخته می‌شود.

هر آگهی ۳۰ ثانیه‌ای در جام جهانی بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار دلار برای تبلیغ کننده هزینه دارد اما این رقم میانگین عددی است که مجموعه‌های ارائه کننده تبلیغات می‌پردازند. هزینه تبلیغ در دیدارهای تیم ملی آمریکا و در مراحل پایانی مسابقات تا ۷۵۰ هزار دلار هم افزایش پیدا می‌کند.

پیش‌بینی موسسات بزرگ مالی

نقره در ۲۰۳۰ چقدر می‌ارزد؟

نقره در مقایسه با طلا، اغلب کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. هرچند نقره از نظر قیمت هر اونس فاصله زیادی با طلا دارد، اما می‌تواند یک گزینه سرمایه‌گذاری جذاب باشد. قیمت پایین‌تر آن باعث شده برای سرمایه‌گذاران خرد در دسترس‌تر باشد و در سال‌های اخیر نیز رشد قابل توجهی را تجربه کرده است.

اما آینده قیمت نقره چگونه خواهد بود؟ در ادامه، عوامل مؤثر بر ارزش این فلز و چشم‌انداز احتمالی آن در سال‌های آینده بررسی می‌شود.

در ابتدای سال ۲۰۲۵، قیمت هر اونس نقره حدود ۳۰ دلار بود. تا آغاز سال ۲۰۲۶ این رقم بیش از دو برابر شد و به حدود ۷۹ دلار رسید. چنین رشدی باعث شده بسیاری از سرمایه‌گذاران بار دیگر به نقره توجه کنند. با این حال، پیش از سرمایه‌گذاری در این فلز، آشنایی با عوامل مؤثر بر قیمت آن ضروری است.

در بازار فلزات گران‌بها، تورم یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده قیمت است. هنگامی که ارزش دلار آمریکا کاهش می‌یابد، سرمایه‌گذاران برای حفظ ارزش دارایی‌های خود به سمت دارایی‌های فیزیکی مانند نقره و طلا حرکت می‌کنند.

ویدیو

